

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1880.

Kolozsvár, szerda, március 10

Tizedik évfolyam.

NEM „KORTES“, HANEM: — „HABARÉK“!

Budapest, márt. 7.

„Kortés politika!“ — így nevezi a habarék a Tisza Kálmán politikáját. Hogy rajta ne ériék a tetten, ő kiáltja a tolvajt: Kárjában osztogatja pedig másnak a saját címét, mit jogos tulajdonosnak a maga számára füstölhetne föl. Mert hogy is mondja csak a német? „Selber äh!“

Miért kortés politika a Tisza politikája? Mert a galambot nem sítja meg nyáron, hogy ahabaréknak nyújtsa? Vagy mert a habarék szavai szerint: „Lejár a magát?“ Nem tetszős, szédelő, szemkápráztató politikát folytat, amit pedig tehetne, — hanem inkább lejárta magát azok előtt, kik előtt a habaréki a hazafi: tehát ezért „kortés politika“?

Azért kortés politika, mert szembe mer szállni minden előítélettel, minden álhazafisággal? és nem ígér olyasmit, amit nem képes megadni? Mert szilárd alapon halad és mert hazája jövőjének biztosítására nem levegőből építi a várakat?

Hanem a habaréki politika, az realis politika. Mikor össze ül a quodlibet párt, hogy valami tetszetős programot tákoljon össze, de mert nem bírja kisütni, tehát elhatározza: hogy a legfontosabb kérdést per sundam-bundam szegre akasztja, nehogy összeveszések nézze a nemzet a közös megállapodást; hanem azért Szilágyival vagy Catilinnal vagy lépnek az ország színe elé, mintha szent meggyőződésük kapcsa tartaná őket össze: „Vakulj magyari!“

Ez a hazafias, a férfias politika! Csak a „habarék“ cím a „kortés“ címnek superlativussa, és a minthogy a „nyúlól nem lesz jáger, krinolinból hóentrager,“ — úgy nem lesz a habaréki politika hazafias politika, míg a világ áll.

Elvi conglomeratio, varjak, hollók, szarkák és vércsék csoportosulása; csak egy tekintet, és akinek szeme van, meglatja, hogy miféle tábor ez, hiába károgják organumai hogy hazafiság!

Vasutakat, csatornázást, úthálózatot, közigazgatási reformot, jeles közoktatást, stb. követelni, de a közönséget elkeseríteni, amiért, hogy adót fizet: ez nem kortés politika.

Persze, mert minden falu szeretne vasutat, az egész ország igényelné a csatornázást; úthálózat, közoktatás, remek közoktatás mindenkinek ideálja, hát követelni kell; adót nem szeret fizetni senki, ezen lovagolni kell, mert hát ez nem kortés, csak habaréki politika!

A KELET TÁRCZÁJA.

A nihilismus Oroszországban.

E. v. der Brüggén után — Deutsche Rundschau 1878, aug. (Folytatás.)

Sándor uralkodásának első tizenöt éve a reformok ideje volt, melyet azonban a politikailag fölébredt ifjúság nagyjai nem sokára meghaladtak. Részben ez volt az oka, hogy a reformidőt nem sokára egy más, ellenkező tendenciákkal bíró időszak követett. Nem mintha a nagy elveket mellőzték volna, csak érvényesítésüket terelték más irányba, olyanba, melyet igen gyakran nem lehetett megkülönböztetni: az elv megtagadástól. A rationalisták teljes öntudatra ébredése lett az eredmény, kik működésüket most egészen az állam ellen irányozták (Bakunin és Tsernitsevszky: a Miklós idejéből rationalisták; a hatvanas években Netsejev; a hetvenes években Tsernitsevszky és Myskin: II. Sándor reactionarius aerájának szülőfői.) — Ezen reactio alatt él Oroszország jelenleg, melyet nem kis részben a nihilismus hozott létre; ebből nyeri táplálékát; minden válság után nagyobb erővel lép föl, mint mutatják azt a hatvanas évek ifjúsági mozgalmait, a tized végén Netsejev póré; 1873 óta az igazság általános, nigmem 1875-ben az állam — a még most is tartó — nyílt harcát indította a nihilismus ellen.

Mindent elő kell teremteni, ami csak kigondolható, hanem a deficit arra való, hogy a kormány ellen forgassuk: habaréki politikából.

Nincs oly berugott agy szülte eszme, melyet a habaréki lapok tapétára ne hozzanak, csak habaréki kortes írja és pénzbe kerüljön. A kormány persze, hogy sem azt, ami bolond, sem azt, ami nem futja ki, nem teljesítheti, s egy okkal mindjárt több van az elégedetlenségre nem „kortés“ hanem: habaréki politikából.

Ilyen-olyan vívmány a szabad sajtó: — De ki is mondja, hogy nem az? Így-úgy fel kell tartani az esküdtszéki intézményt! De hát ki akarja eltörölni? Mert a sajtót ki akarják emelni a piaci kufarkodás pocsétájából; mert a piszkos szájaknak nem akarják megengedni, hogy az egyéni magán becsületet használják törülköző gyanánt, — hát a sajtó szabadság veszélyben van! és mert az esküdtszéki eljárás nem kellő garancia a becsületgyilkolás ellen, s mert eszentséget a törvények palladiuma alatt álló törvényszéket oltárára akarják helyezni, — tehát el akarják törölni az esküdtszéket: a habaréki politika szempontjából.

Mintán, hogy e frázisok jól hangzanak!

Félnek az amicék az olyan bíróságtól, hol sem pártszempont, sem egyéni szempont, szóval nem szempontok, hanem a törvények döntenek. És miért félnek? Habaréki szabadsággért! Áll pedig a habaréki szabadság: szabad gyűléstől, szabad rágalmazásból, szabad becsületenítésből, mert ezen az úton legvalószínűbban lehet működni, csak szabad legyen!

Habaréki politikából az a facézer jogász vagy, ki tudja mi, aki, hogy nagy vitéz legyen, leszen journalista, amint a „P. Napló“ vagy „Habarek Ország“ — tintatartójából merített, azonnal immunizációs joggal bír. Egyszerre legazemberezheti az egész világot!

Az az adófizető polgár, aki talán életében senkit nem sértett meg készakarattal, oly helyzetbe, oly igazgatottságba jön, hogy véletlenül ül hat szem közt le gazemberez valakit, — hát viszik törvényszék elé, és elítélik hosszú időre, — hanem Knopfberger úr a „P. Naplóban“ — ország-világ előtt üzheti ezt a mesterséget szabadon és folytonosan, mert az esküdtszék által bizonyos szempontokból felmentetik.

Szeretném tudni, hogy mivel különb ember Knopfberger úr más, talán különb embernél, és hogy miért kisebb vétség egy ország előtt gazemberezni le vala-

Mindezek dacára tíz év óta jelentékenyen megerősödött, s bár mindig vesereséget szenvedett, halálos csapást nem mérhetett rá az állam. Netsejev elítélésével inkább olaj lett öntve a tűzre, a helyett, hogy elrettentette volna a tolvábbi kísérletektől. Az 1876-diki csoportosulás eredménye martiumnak minősített; a zürichi nőtanulók szövetségének fölmozgatása a pétervári bábatanodába vitte át a propagandát. Következett a 193 póré; majd Sassulits Vera; a charkovi, szent-pétervári mozgalmak és végre az azóta oly szívsz kitarással működő, de az általuk óhajtott célét mindeddig el nem ért merénylők s merénylők sora.

Ha a tárgyalási jegyzőkönyveket, a vádlottak beszédeit, a genfi nihilista sajtó termékeit olvassuk, csodálkozunk kell a végtelen fanatizmuson, melyre képesek. Ha külsőleg tekintjük a dolgokat, könnyen azon fölfogásra jutunk, hogy egy egész forradalmat látunk magunk előtt; mert Rurik családjából származó hercegektől a parasztokig a társadalom minden osztályát megtaláljuk a nihilisták táborában. De családunk, mert a nihilismus az orosz népéletnek ugyan jelentékeny, de nem mélyre ható jelensége.

I.

Ha a nihilismus, csak a szabadság leheletét érző nép ideális kihágása lenne, úgy már rég eltűnt volna vagy más útra tér vala; mert oly eszmék, minők a nihilistákat az első időszakban áthatották,

kit, mint talán hat vagy nyolcz szem közt?

Miféle szemérmertlenség, hányavetiség és pökhendiség a sajtótól, vagyis inkább az újságirótól, — oly jogokat követelni magának, ami másnak nem adatik meg?

Mert a mig Tisza a miniszterelnök, a habaréki politika úgy kívánja?

Az egész nemzet, a haza minden egyes polgára megkövetelheti, hogy a törvény alatt semmi különbség ne tétesse, s az újságíró úr épen úgy gondolja meg hogy, mit írá magán becsület ellen, mint akár más. És kérdezzék meg Kossuth Lajost, Hugo Victort vagy Garibaldit ezen a téren sértés és sértés közt egyik sem fog ismerni különbséget, sőt ha a sértés fokozott qualificációjáról lehet szó, akkor a sajtóban elkövetett sértésre lehet azt alkalmazni.

Meg kellene szűkni az oryországából, melyben annyira kiskorú lenne a parlament, annyira kiskorú lenne a kormány, avagy maga a közönség, hogy az efféle habaréki hazafiságból származó, szemfényvesztő farizeus jövőképkeleéseket, krockadilus sirásokat figyelembe venné. Addig e jaggatás csak, míg a kormányra juttat szőlője savanyu, — mert ők lennének az elsők, kik a sajtó-szabadságon, — de valósággal a „sajtó-szabadságon“, — megtennék a Catilina mestervágást.

Igaz van tehát Tisza Kálmának, ha azt tartja, hogy a sajtótörvények revídiálása és az egyéni becsületet megvédő mólosítása addig történjék meg, a mig ő ül a kormányon, addig reactionarius oldalmetszésektől nem félhet senki, de ha egyszer ezt a nem „kortés“, — hanem „habaréki politikát“ emelnek fölszínre a rossz szellemek, akkor aztán nem lehetne jótállni semmiről.

Úgy van „habaréki“ urak, kikre a „kortés“ címet kár lenne vesztegetni.

i.

A szerb vasuti conventio. A szerb meghatalmazott Marics ismét Bécsbe érkezett, hogy a külügyi hivatallal fölbeszakított alkudozásokat újra megkezdje. Marics mellé két szakértő Wseteka főmérnök s Kristies mérnök vannak beosztva, úgy hogy most már nem kell félni, hogy az alkudozások technikai okokból ismét fölbeszakításokat szenvedjenek. A Maricsnak kormány által adott utasításokat illetőleg, mint már említettük, a szerb kormány el van határozva több pontban eleget tenni monarchiának követeléseinek. Természetes, hogy ezzel még nincs az monvra, hogy a februári alkudozások alkalmával felmerült differentiák már

nem táplálhatnak állandóan egy szabadságra törő népet. Vajjon lehet-e beszélni a hatvanas évek nihilismusának eszméről? Lehet-e minden létező mérész tagadását eszmének nevezni? Vajjon nem tartalmazatlanság-e a nihilismus tulajdonképeni lényé!

Mi nyugat-európaiak nem ismerünk olyan politikai eszméket, melyek nem a létező viszonyok kifogásai lennének. Nyugat-Európa radicalissainak, a socialisták és communistáknak van történelmi alapjuk; vannak határozott — bár fantastikus — formáik, melybe a társadalmat önteni akarjuk. A nihilismus nem új formát akar, hanem: elpusztítani a meglevőt. Szerinte: minden létező, ha állami, társadalmi, vagy egyházi természeti — bűn; minden törekvéseit arra irányozza, hogy az emberi társadalmat egyénekre bontsa s az egyének teljes függetlenségét alapítsa meg; hogy az új rend miként fog fennállani, nem agasztatja. Azzal sem törődik, hogy a társadalmat megsemmisítésével megsemmisülne egy kétszáz éves civilizáció is. A csordák állapota lenne a társadalom új alapja.

Ilyen és hasonló eszméket tehet-e magáévá, hosszabb ideig tartson, valaki? vagy veszélyesek lehetnek-e az államra? Különös viszonyoknak kellene közreműködni, hogy ilyesmi történhessék. Kísértük meg e viszonyokat megismerni.

Egy oly szellemi áramlat, mint a nihilismus, az orosz természetének figye-

gyet általában kiegyenlítettnek tekinthetők. Csak a lehetőség forog fenn, hogy a szerb meghatalmazottnak kormányától nyert újabb instructiói által alkalma nyíljon az újonnan megkezdendő tárgyalásokat eredményre vezetni.

Az új királyi frigy.

Kolozsvárt, márcz. 9.

Üdv, szerencse az új királyi frigyre!

Rudolf főherceg, Szent István apostoli koronájának örököse jegyet váltott a belga király lányával, Stephania belga királyi hercegnővel: ezt a nagyjelentőségű tudósítást röptette szét tegnapelőtt a távirat villanyos szárnya Ausztria és Magyarország népei között.

Házassági frigy, még a legszerényebb elhivatás emberek körében is rendkívüli jelentőséggel bír nemcsak közvetlenül érdekelt frigyestülkre, de mindazokra, kiket rokon, baráti vagy érdek-kötések szorosabban fűz hozzájuk. Nem csoda, hisz a házassági frigy, bármily szempontból tekintjük is, egyike az emberi társadalom-szülte legfontosabb eseményeinek, kihat a frigyestülk egész életére, saját és az általa nemzendő boldogságára és a családi s másnével összeköttetéseknek fogva: kihat arra a körre, melyet az egyén magának a társadalomnak meg tud teremteni. Minden esetben végzetes e társulás s igen gyakran áldás vagy átok, szerencse vagy balvégetet, a szerint, a mint az istenek végeznek, a frigyestülk életiránya és a társadalom befolyása a házassági összeköttetést megalkotja.

S mennyire hatványozott ilyen frigykötés, ha azt hatalmas uralkodó család leendő feje, egy hatalmas monarchia leendő koronás fejedelme köti!

Alkotmányos államban millió meg millió történelmi hagyományok egész sorozata, együtt átküzdött százados multak dicsőséges és viharos emlékei fűzik a nemzetet az uralkodó családhoz; s az érdekek és emlékek, hogy a nemzet és dynastia között a jövőben milyen képet öltessenek: amazok megszakadjanak — s ellentéteké fajuljanak vagy még szorosabba fűződjenek-e, emezek pedig, hogy elhalványuljanak vagy újult erővel keljenek-e életre: mindez néha egy személytől; a leendő uralkodó személyétől, jellemhajlamaitól, neveltetésétől függ.

És függ attól, kit az ég kegye a leendő koronás fő védangyalától, élete nemtőljelel jellől ki.

Férfi sorsa a nő. S légy bár rongyokba burkolt koldus vagy koronás fő, kinek kezében milliók sorsa nyugszik: a nő, kihez életedet fűzöd, kiért kész vagy világokat teremteni vagy szétrombolni, kire tárdvüdet, boldogságodat, mindened föltevéd; az a lény, ki második én-ed lesz, megfosztva önmagadtól önmagadat s mégis tulajdonképen egészíti ki lényed magas harmoniáját: az a nő, az a szerető, és szeretett hitves dönt élted kockája fölött. Az

lembe vétele nélkül meg nem magyarázható. A szláv népek főjellemvonása az: érzékenység. A szlávot a külső benyomások vezetik, melyek folyton változnak; szellemi élete is ilyen: változatos, a pillanat behatása alatt álló. Élénk lelkiérzet megfelel ezen állhatatlanságnak — sőt növeli. A mit a szláv tesz, az a pillanatnyi kedélyhangulattól függ: nevet a nevetőkkel; szomorú a bánkodókkal, nagylelkű ott, hol képzelmét a szegénység szomorú képe megkapja; érzéketlen a nem látott szenvedések iránt; becsületes a becsületesek között; könnyen válik nem azzá a nem ilyenek közt; hiszékeny, képzeltő; bir a magyar faj sajátjával: a szalmatűz tulajdonnal. Hiányzanak azon tulajdonai, melyeket jellemzőnek nevezünk: nem hajlandó hosszas fontolgatás, az alapelvek minden oldalról megítélése után alakítani meg nézeteit — ahoz mérven cselekvéseit. Annál hajlandóbb azonban az elvek árnyainak hajhászására, melyek annál inkább megragadják őt, minél átlátszóbbak. És mégis sajátja az éles érz — bölcsészeti mélység nélkül — mert ilyen teoriákat terem; teoriákat, melyeknek egyszerű elvontsága megengedi, hogy: a legvégső czélig áttekinthe.

Ily jellemmel élt és él az orosz, oly autocratia alatt, mely kizár minden önálló nemzeti politikai tevékenységet, önálló gondolkodást az állami dolgokban.

Az egyes közvetlen az uralkodóval

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstien et Vogler (Wallfisch-gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenstien és Vogler hirdetés közz. irodája. Goldberger A. hirdetések felvételi irodája Budapest Szervitater 5. sz.

Nyilttéri cikkeik

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

6 keze által dobod el a végzetes kockát, melyre létedet tetted föl!

A magyar mindenben loyalis és dynastikus volt tösgyökerestől. Ősi hűsége fölkenet királya és annak családja iránt soha, a századok legádázabb viharai közepett sem rendült meg; s ha mikor talán nemzet és családok szembe állottak egymással: akkor sem republikanus veléitások vagy társadalom- és állam-felforgató modern socialisticus tendenciák adták kezébe nemzetünknek az ellenállás fegyverét. Nem. Kezébe ragadta a jogos megtorlás ősi fegyverét, mert ármány, félreértés, idegen koronatanácsosok önző hada vizsalyt tudott hinteni egyidőre a magyar és királya közé, félrevezetve, rászedve mindakettőt.

De a félreértést mindannyiszor kölcsönös fölvilágosítás, az őszinte kibékülés és kölcsönös nagyrabecstülés, illetőleg hódotat frigye és őszinte érzelmei követték.

Előtűnk tehát, magyar nemzet előtt, ki Szent István ezredéves birodalmának viszontagságos történelmét már szinte négy század óta együtt küzdjük át a Habsburg-házzal; — előtűnk, Magyarország nemzete előtt, kik alkotmányos életünk legutolsó korszakalkotó fordulata óta is úgy egytyle forrtunk lét-érdekben, hagyományos érzelmeiben és őszinte állampolgári hűségben e dicsőséges uralkodó család jelenlegi dicsőítője királyi fejével: ő Felségével és a nemzet védangyalának oly méltán nevezett nagyszonyunkkal, hogy oly benső meleg viszonyt uralkodó családja és nemzet között nem mutat föl a jelenkor története; előtűnk, magyar nép előtt sokszoros jelentőséggel kell hogy birjon Sz. István koronája örökösének házassági frigye.

Nem pusztán magántigye az a dynastiának, mely minket hidegen, érintetlenül hagyhatna; nem is kísérhetjük azt csak a loyalitás megszokott nyilatkozatával.

Alkotmányos államban a fejedelem bubátaban, fájdalmában a nemzet is osztozik; s az állam fő magán- és szívügyeinek nem lehet befolyása az államgépészetre, nem lehet, az a szabad megzavarnia a törvényt, a jog mindenek fölött álló uralmát. Ám az élet és mult tapasztalatai elől csak a politika theoretikusai zárkoznak el, de az aggódo hazafi és hidegen számító politikus nem tagadja meg az embert és szenvedélyeit.

Mielőtűnk királyunk fennsleges fiának kézfogója a napiesemények fölött messze kimagasló jelentőséggel bír.

Vajha lenne e jelentőségteljes esemény a királyi pár zavartalan boldogságának, a királyi szülők teljes örömeinek biztos záloga! S legyen záloga az a jövőendő Rudolf császár és király olyan családi boldogságának, melynek verőfényes napja a jólét, alkotmányos szabadság és haladás sugaraival aranyozza be egykoron Magyarország lovagias nemzetének jövőjét!

állott szemben, ki a bureaucratia számtalan rangfokozata által képviselteti magát. Az uralkodó mellett az állam fogalma ki volt zárva, minden benne nyervén betetőzését. Így nem vala lehetséges, hogy a nép tanulja meg a politikai gondolkodást, s miként kell politikai jellemeket s elveket teremteni. Az orosz népnek még eddig nincsen politikai története. Az entusiasták dicsekedve hirdetik, hogy nemzetük soha sem ismerte az osztályokat, hogy Oroszországban nincsenek társadalmi osztályok. Épen ezért nem ismer állami intézményeket — levén ezek csak ott lehetségesek, hol a nép osztályokra szakad. A rendekre alapított államokból nőttek ki Európa liberalis országai. Oroszországban alakatlan tömeg fekdüdt a csár lábai alatt, s ez az alakatlanság akadályozta meg a szerves élet s a politikai alakzatok létrejöttét, melyekből a nép politikai jelleme csiszíthatott volna ki. A tatár uralom óta fokozatosan tűnt el minden politikai élet, mely egyes törzsekben még megvolt. II. Katalin törvényhozása által a nemesség nem emelkedett külön renddé; a jobbágy még kevésbé; s e két tömegből állott Oroszország. Ezek megszokták, hogy minden államban ellenséget lássanak; mert a bureaucratiaát nézték államnak, mely ellen minden eszközzel küzdöttek. A mi Nagy-Péter óta nyugati intézményeiből, eszméiből Oroszországban ismeretes lett, annak regényszerű hatása volt: az időt töltötték vele.

(Folyt. köv.)

A trónörökös házassága.

A ma éjjel érkezett lapokból vesszük át a következő részleteket: Három hercegnőre gondoltak, mikor a trónörökös házassága jött kérdésbe; egy szász, egy spanyol s a belga Stefanie hercegnőről volt szó. A spanyol hercegnő, Maria der Pilar, Alfonz király egyik nővére, ki szintén említtve volt, a múlt évben hirtelen elhunyt. A királyi család a trónörökös teljes szabadságára bízta volt a választást. Két év előtt a trónörökös Spanyolországban, tavaly és az idén Drezdában s a múlt év tavaszán Brüsszelben járt. Brüsszelben dőlt el a kérdés, Lipót belga király bájos leánya lett a választott. Tegnap álltak meg szűk családi körben az eljegyzést. Ez eljegyzés által Lipót király régi vágya teljesült, ki mindig óhajtott, hogy leánya az osztrák főhercegi ház valamelyik tagjával lépjen oltár elé.

A trónörökös menyasszonya középtermetű, bájos jelenség, sötétszürke hajjal. A hercegnő ez ideig nem vett részt a rendezett ünnepélyeken, s igen esendes életmódot folytatott szülői házában. Még Brüsszelben is ritkán lehetett a hercegnőt nyilvános helyeken látni. A színház királyi páholyaiban sem jelent még meg, s csak egyetlen udvari bálon vett részt, egyszerű fehér ruhában, hol kedvessége mindenkit elragadt. A házasság alig fog egy évnél előbb megtörténni.

Más oldalról írják: A fiatal menyasszony meglepő szépség. Haja sötétszürke, szemei barnák, alakja nem oly magas, mint Pesten élő nővére Lujza hercegnőé, de középtermetűnél magasabb. A hercegnőnek mélyen érzi szíve van. A brüsszeli udvar krónikaiban van feljegyezve erről egy adat.

Stefanie hercegnő szenvedélyesen szerette idősebb férjét a brabanti herceget. Mikor a herceget meghalt, nem volt szabad a szerető kis nővérrel közölni a fájdalmas hírt, mert félték, hogy az veszélyesen fog hatni rá. Hónapokon keresztül nem volt tudomása a hercegnőnek a halálesetről. Bátyja — úgy mondták — nagy utra indult s nem fog egyhamar visszatérni. — Stefanie hercegnő értesült a szomorú esetről. A fájdalom kitörése megindító volt. A mai napig megőrizte a korán elköltözött emlékeit.

Rudolf trónörökös egész udvarával utazott Brüsszelbe. Most már ez is jelentékenyen fog kiterjesztetni. Egy második udvartartás megalkotása is szükséges lesz a házasság megtörténtevel. Mint a trónörökös jövődi lakhelye a Belvedere vanilkútjába vére. A Jenő, savoyai herceg által épített díszes palotában elhelyezett művészi gyűjtemények tudvalevőleg az új muzeumba fognak átszállítani, mely átszállítás most megtörténni fog.

Az urak háza holnap rendkívüli ülést tart, hogy a trónörökös házassága alkalmából a Felsőház szerencsekívánó feliratot intézzen. A képviselőház klubjainak elnökei szintén holnap ülnek össze megállapodni a mód felett, mily úton juttassák a ház szerencsekívánatait a Felsőház tudomására. Valószínűleg küldöttség fogja tolmácsolni a ház szerencsekívánatait.

KÜLFÖLD.

Lorisz-Melikow gróf — mint a „Köln. Ztg.“-nak jelentik — állítólag azzal kezdte meg hivatalát, hogy Konstantin nagyhercegnél hivatalos látogatást tett, mely nagyon hasonlított a házmozgáshoz. Konstantin azóta nem mutatkozott az udvarnál; sőt azt mondják hogy szoba-fogsága van. A nagy gratulációnál a téli palota felér temében csak Konstantin nagyherceg hiányzott és a lapok másnap egész szárazan jelentették: Nikolajevits Konstantin nagyherceg kivételével a császári bázna minden Szentpétervárt létező tagja jelen volt.

A f r a n c z i a minisztertanácsban valószínűleg tegnap szavazott a szenatus az ismert Ferry, féle törvényjavaslat VII. pontja felett, mely így hangzik: „Senki sem bízható meg semmiféle nyilvános vagy magántanintézet vezetésével s nem is teljesítheti ottan az oktatást, ha nem valamelyik egedélyezett egyházi kongregációhoz tartozik.“

Szombaton beszélt javaslat érdekében maga Ferry, tegnap Jules Simon tartotta nagy zárbeszédét. A nagykövet-szenátorok mind Párisba siettek, hogy latba vessék szavazatukat. Mindemellett az ellenzék, mely e kérdésben Jules Simon vezetése alatt áll, azzal biztatta magát, hogy tizenkét szónyi többsége lesz.

Rogearde felolvasásai.

Közelebből három helybeli tekintély jónak látta a tanszék szabadsága nevében tiltakozni az ellen, hogy Rogearde ur előadásai nyilvános hirdalt alá vécseenek.

Tiszteljük mi a jó szándékot bár kinek, még ha bizonyos elatedrai önbizalom kihívó hangján nyer is kifejezést. De hát ha egymagára senki sem esallatatlann, ugy három ember együtt sem az. Aztán tudtukra nem is fénygette vasszéj a tanszék szabadságát, miután még az is, ki nem osztózik felolvasó ur nézetében, tekintve a helyiséget, hol az előadások tartatnak, hajlandóak némi ártatlan helyeslésnek adni kifejezést, mintsem hogy megbtoránkozásával zavarja előadó „mely meggyőződését.“

Végre is, ki nyilvánosan terjeszti eszméit és pedig nem ingyen, ki van téve a bíralatnak, mely nem szükségképpen kedvező. Mit sem változtat a dolgon, ha az illető „vendégünk“ tíz év óta. Felszólaló urak azon érvelése is tarthatlan, hogy senki sem lévén köteles meghallgatni Rogearde urat, az ki irányával elégtelen, tetszése szerint odább állhat. — Igen is hasznára válna e fellogas, p. o. Hansennek a bécsi szédelőgének sem hogy aláírhatónk.

Mielőtt e felolvasások irányára térnék, van egy megjegyzésünk nevezett, felszólalás ötletéből.

A nélkül, hogy legkevésbé is prejudicialni akarnánk az egyéni vagy általában a szó-lásszabadságnak, ugy hisszük, az erkölcsi discretio nevében férne némi szó ahhoz, ha — olyanok, kik tösgyökeres calvinista alapból fentartatott, úgyszólván felekezeti állást kerestek és ilyenben nyertek alkalmazást — ma a vad házasság dicsőítését tartják feladatuknak, holnap még olyan előadások mellett tüntetnek, melyek meglehetősen leplezetlen atheismust hirdetnek. — Ha nem titkózik is írott törvénybe az eljárás, méltán felfüggeszölhető a jobb izlés nevében.

Ha e felekezeti intézetek annyira még túl nem tették magokat eredetük természetén, hogy p. u. idegen vallásu egyént hívjanak meg egy vagy más tanszékre, akkor ép oly kevéssé igyekezik szellemükkel, ha tulajdon tagjai felekezetiük ellen tüntetnek. Ha a központban veszi kezdetét a bomlasztó processus, mi tartja majd vissza az utopia vidéki apostolát, hogy követve supponált lángelméje sugalmát, természetesen kényelmes calvinista dotatio mellett, épen azon ezél ellen törjön, melynek állását köszönheti.

De térjünk át Rogearde urra. Mindössze két előadását hallottuk; kénytelenek vagyunk bevalani valami nagyon vonzóit azokban nem találunk. Nélkülözött nála főként a tudós szerénységét, — melyet nehezen sajátít el a pártember, különösen, ha minden ellenőrzés nélkül szabadon bocsátatik a tudomány széles mezején, midőn mindenre büntetlenül rányomhatja saját elfogultsága bélyegét.

Minden irodalom története egyszersmind korrajz, melynek ősmértetésénél az igazság legnemesebb kifejezése a tárgylagosság; ki az utolsóra nem törekszik, nem fogja megközelíteni az elsőt. A historiát nem lehet után csinálni saját rövid élelti pártállásunk javára, de az utóbbit kell teljesen felednünk, ha az igaz terjesztésének hit szolgálai vagyunk; erős part ember alig élvezhető történet.

Már pedig a mit Rogearde ur barátai nála „mely meggyőződés“nek neveznek, nem egyébb a legvastagabb subjectivitásnak, — tetszeleg magának a város száműzött érdekes szerepében, — political hitvallása folyton előtérbe kerül. Ki az irodalom terén új vagy mélyebb eszmékre remélt szert teni, családik, — ugy az is, ki az érdekes dolgok behatóbb tárgyalását várta.

Eltekintve néhány újabb adat és oly részletektől, melyek ősméretes személyiségekre vonatkoznak, érdekesekek ugyan, de nem épen lényegesek Rogearde ur előadásait általában az u. n. nagy forradalom és embereinek babonás dicsőítése, a körülményekhez képest temperált socialismus és a régi vallásos hit elleni ellenszenv jellemzik.

Van az újabb kör tudósának, bármely szakmának szentelje is tevékenységét, egy félre ősmérhetlen nagy jellemvonása, mely némi megnyugvást adhat annak is, ki tán kételyt támaszt a civilisatiónk helyes irányát illetőleg; ez a mély, néha hosszadalmasságig menő lelkiösmeretesség, mellyel tekinteten kívül hagyva a pillanatnyi utilitás ugy a divat és népszerűség szempontját, egy életet szentel a való felderítésére, hogy fellebbenjen a fátyol az igazság egy parányi részecskéjéről, melynek felfogására az emberi szellem ez idő szerint képesive van. Soha a tudományos becsületesség e módszere oly hamisanul nem alkalmaztatott mint épen jelenleg a tudomány valódi előkellőségeinél.

Azok közöttük, kik ujabbban a francia forradalom tanulmányozását tűzték ki feladatul, rendkívüli feltűnést okoztak Toqueville és Taine, kiknél a kutató szorgalom nagy szellemi erővel párosulva ékeken át művelte e tárgyat, míg a Francia történet ez időszakának oly teljes és átlátszó képét hozta létre mint azelőtt soha senki.

És mire tanítanak e tudósok?

Hogy a nagy forradalom állítólagos vívmányainak egy része már azelőtt el volt érve, hogy még ki nem vivot részéhez jusson nem volt szükség éveken át pusztító anarchiára, mely a szabadság nevében 100 ezereket küldött más-világra; — hogy e véres episod a francia nép vérmérsékletének szerencsétlen kifolyása, mely szégyenfolt lesz történetén, — hogy a szomszéd angol nemzet csaknem zökkenés nélkül az egyéni szabadság magasabb fokát érte el, azt megtartotta minden időben, akkor is, midőn a grande nation ismételten rút szolgaság jármát viselte, hogy e forradalmi mézárások dicsőített intézőit a jól felfogott humanismus teljesen elítéli, helyük nem a Pantheonban, de a megzavart szellemek érdekes példányai között van. Azon nepek, melyek Franciaországot ma környezik, semmivel sem boldogtalanabbak mint a francia alattvaló, de van haladásokban, mely a jog foly-

tonosság elvét követi, valamint nyugodtabb, megbízhatóbb mit kevésbé fényeket a koronkénti anarchia.

Nem szándékunk mélyebben bocsátkozni e tárgyra; egyszerűen constatáljuk, hogy Rogearde ur felfogása a forradalmat illetőleg, nem feltétlenül helyes és nem is épen modern, ellenkezőleg csaknem túl élt álláspont, mely naponta vesztí divatját épen a „grands penseurs“-ok körében.

Ha Rogearde urat nem anyagi érdekei kötnék magyar földhöz, valóban csodálnok, hogy épen nálunk kereskedik social forradalmi hajlamaival; nem tudjuk kik azok, kiknek szava után föltevésit meríti, de ugy látszik a magyar gondolkodás mód lényegét illetőleg nagyban csalódik, nem ősméri fajunk tradícióit, melyeknek folytán a szabadság nálunk nem „salle de taverne“ ki véres karu ölelésre vár.

A Dózsa Györgyének kivételével egyetlen forradalom sem hasonlított olyan explosióhoz, melyet felhalmozott társadalmi gyűlölködés idéz elő; valamennyi becsületes küzdelem volt nyílt téren jog és nemzetiségért oly nevekkel élén, melyek élni fognak nemzedékről nemzedékre, gyarapodva meseszerű nagyságban, és nem éri majd a Bocskai, Rákóczi, Kossuth neveket a guillotine hősök sorsa, kiket főlemelt a forradalmi láz, hogy az ítéletre hivatott józanság évek múlva kiküszöbölje őket népek kegyeletéből.

Rogearde ur vallásos vonatkozásaiban sem mondható szerencsésnek. — „Annál életrevalóbb . . . eltiprása minden mysticus hiedelmek, a mely alapul szolgál a despotismusnak, a mely a földön szenvedett bajokért, a túlvilágon ígér igazságot.“

Ezt mondja Rogearde. Magyar őszinteséggel szólva, ez egyszerűen nem igaz. Hogy ez a mysticus hiedelem itt a keresztény vallást jeleníti, azt a vak is látja. Hogy pedig a keresztény hit épen alapja volna a despotismusnak, ezt eléggé megezőfolják Angolország és Amerika legszabadabb nemzetei, kiknél a legfejlettebb vallásos érzület mellett a leginkább féltett egyéni szabadság virágzik.

Ugy hisszük, előadó urat itt megint saját hazai viszonyai vezették tévntá; míg ugyanis Franciaország vallásos állapotát egyetlen közép-kori vak babona, másfelől meg teljes közöny jellemzik, addig nálunk a nem hívő is rokonulva azon vallással, melyben született; az ultramontanismussal meg épen nyoma sincs Erdélyben. Rosz helyt beszél Rogearde ur. A magyar józanság soha sem dobná oda még conventionalis hitét meg, ha szinte nem tartaná azt kifogástalannak, olyan utópiaért, mely sectákra esik szét még mielőtt bárkit is megnyugtatott volna, mely megoldatlan nyílt kérdéseivel bevezeti híveit a nagy semmibe, melynek felvonulását mindenített petroleum, dynamit vagy orgyilkosság jellemzik.

Hogy pedig nevezett előadásokon tulnyomó többségben aristocratának van képviselve, megvalljuk épen ugy nem látjuk szívosen, mint ha csak a spiritismus észszerűtlen gyakorlatában compromittálna magát.

Nem lehet tagadni, hogy azon tan, mely e szépirodalmi felolvasások háttérét képezi, a mellett, hogy irányában cosmopolita, bizonyos megvetéssel viseltetik a humanismus gyakorlatban levő formái iránt.

Már pedig az erdélyi aristocratának ketős hivatása van, mely egyfelől humanistikus, másfelől kiválóan nemzeti; feladata azon a területen, hol befolyását biztosítja a vagyon, e két irányban hatni, még pedig az eddigénél nagyobb mérvben, ha élni akar és gyarapodni tisztességben. „Elle est payée pour cela“ ez az ő létkérdése, melyet ha szem elől téveszt, elveszti létjogát.

Ha tömegesen oly velleitásra adja magát, mely ellentétben áll e hivatással, akkor csakugyan mindegy a magyar államra nézve, akár ő akár a z-o-k tartsák lekötve a földet, kiknek Istőzi más hazát keres.

Gr. Bethlen István.

A képviselőház ülése márczius 8-án.

Kemény Gábor kereskedelmiügyi miniszter jelenti, hogy holnap válaszként fog Ugron Gábor és Bernáth Dezső interpellációira.

Következik a napirend a pénzügyi bizottság következő határozati javaslatának tárgyalása: „a bizottság kívánatosnak tartja, miszerint az államháztartási hiány kisebbitése céljából, fogyasztási adók teljesebb kihasználására figyelem fordítassék; miért is szükségesek véli azt, hogy a kormány mielőbb foglalkozzék azon kérdéssel: lehet-e, s mi módon eszközölni azt, hogy a fogyasztási adók, esetleg az adózási rendszer módosítása útján is jövedelmezőbbekké tessenek.“

Helfy Ignác kéri a házat, hogy ennek tárgyalásába ne bocsátkozzék, mert az új eszközt ad a kormány kezébe a mostani nyomasztó rendszer folytatására.

Wahrmann Mór azon nézetben van, hogy sem a szokás, sem a dolognak értelme nem hozhatná magával, hogy a pénzügyi bizottság mindjárt két tervvel lépjen elő, bizonyos idő szükséges arra, hogy az eszme megérjen országsszerte, s csak azután lehet sikeresen meg-

beszélni az országsházban. A pénzügyi bizottság ezen missióját teljesítette a jelen határozati javaslattal. Szóla a pénzügyi bizottságban csak megpendítette az eszmét, hogy ez az a mód, melylyel pénzügyi bajainkat meglehet szüntetni. S ennek igazságát a pénzügyi bizottság minden tagja elismerte. A kormánynak a feladata most utatmódot találni szoló eszméjének keresztül vitelére. Nincs ország a világon, hol a fogyasztási adók oly keveset hoznának, mint nálunk. A fogyasztási adó azon forrás, melyből az adózó tulságos megterhelhetése nélkül meríteni lehet.

Ajánlja a határozati javaslat elfogadását. (Helyeslés jobbról.)

Szederkényi Nándor a határozati javaslatot ugy, a mint előterjesztve van, nem fogadja el. Ez az ügy sokkal komolyabb megfontolást igényel, semhogy 4 soros határozati javaslatban a ház elé dojni lehetne. A pénzügyi bizottság tisztán a fiscalitás szempontjából indult ki szoló szerint, hogy a t. i., ha az egyenes adók ki vannak merítve, menjünk át a közvetett adókra.

Lukács Béla szokatlannak tartja az eljárását, melylyel a javaslat beteresztetett. A határozati javaslat szerinte legvilágosabb bizonyítéka a kormány programtalanságának a pénzügyi téren, szükséges tehát, hogy a bizottság pótolja azt, mit a kormány elmulasztott. Ez a javaslat adóemlést involvál magában. A deficit apasztásának egyik eszköze új adóforrások nyitása. Az egyenes adók már megtagadták a szolgáltatást, maradnak tehát a közvetett adók. Nem az adót kell emelni, hanem az abnormis állapotot kell megszüntetni az adók behajtásánál. E szempontból kiindulva, a határozati javaslatot elfogadja, de tillakozik az ellen, hogy a kormány a javaslatban foglalt utasítás ürügye alatt a közvetett adót felemelje.

Hegedűs Sándor előadó tiltakozik azon állítás ellen, mintha az indítvány tisztán fiscalis szempontból indulna ki, s mintha a bizottság az adót fokozni akarná. A fogyasztási adókat az adózási rendszer módosítása útján, ha másként nem lehet, akarja a bizottság jövedelmezőbbekké tenni. A javaslatot elfogadásra ajánlja.

Szapáry Gyula gróf visszautasítja Lukácsnak a kormány ellen intézett azon vádját, hogy nincs rendszer pénzügyi programjában. A javaslatban foglalt eszme megfelel a kormány által már többször hangoztatott eszmével, a kormány nem is emelt kifogást e javaslat ellen. Ezek alapján kéri a javaslat elfogadását.

A ház többsége erre a határozati javaslatot magáévá tette.

A költségvetés tárgyalása közben, részben, korábbi határozataival kapcsolatban, a bizottság több reformkérdésre is kiterjeszté figyelmét. A múlt évi határozatok közül: A nyugdíjtörvény elkészítésére vonatkozóra, a pénzügyminiszter a kormány nevében kijelenté a bizottságban, hogy az készülhöz van; de a kormány még nincs azon helyzetben, hogy a képviselőház elé terjeszthesse. Ennek folytán a bizottság fentartja korábbi, a képviselőháznak megfelelő határozatát. Az államszámvitelre és számvénvőszék szervezésére vonatkozó, már több év óta megújított határozatra nézve kijelenté a pénzügyminiszter, hogy az „államszámvénvőszék“ szervezetére vonatkozó törvényjavaslat már elkészült és azt a kormány némely, a főszámvénvő és miniszterium közti függő kérdés elintézésével, rövid időn benyújtja a háznak. A mi pedig az állami számvitel kérdését illeti, e tárgyban is készült egy javaslat; de az még átdolgozást igényel. Az adó-kivetés és beszédés, valamint az illeték-kiszabás körüli panaszok ismételten beható vita tárgyat képeztek egy a bizottságban, mint a képviselőházban. A pénzügyminiszter kijelenté, hogy az illetékszabás és bélyegtörvény reformálására még ez ülésszak alatt törvényjavaslatokat terjeszt be a háznak; gondoskodik az adókövetés és beszédés körüli visszaélések megszüntetéséről is, és így a bizottság, a kormány ígéreteinek bevéltását bevárva, erre vonatkozó határozatainak megújítását szükségesnek tartja.

A bizottság kéri továbbá a házat: utasítsa a kormányt, hogy esetleg még a közigazgatási bíráskodás kérdésének megoldása előtt is készítse javaslatot, a pénzügyi bíráskodás önálló létesítése céljából.

A ház a bizottság jelentésében foglalt eme javaslatokat:

Simonyi Ernő, Szederkényi Nándor, Hegedűs Sándor előadó felszólalása után elfogadta.

Elfogadott továbbá a bizottság következő javaslata: „Utasítsa a ház a kormányt, hogy az állandó elhelyezést igénylő miniszteriumok, hivatalok és intézetek számára szükséges építtetek megszerzésének, illetőleg építésének tervét készítse elő; tekintettel a pénzpiacz helyzetére és azon követelményre, hogy az illető hivatalok vagy intézetek állandó elhelyezése, az e célra igénybe veendő összeg törlesztésével együtt, nagyobb évi költségbe ne kerüljön, mint azon ház-bérösszeg, mely a megfelelő ezimen költségvetésünkbe fel van véve“; másfelől pedig a kormány foglalkozzék egy országsház építése tervének előkészítésével, hogy ez a különben is hosszabb időre terjedő építkezés idejében léte-süljön.

Következett a napirend második tárgya, Majoros István határozati javaslatának indokolás végetti fölvétele, a len- és kendertermelés előkészítése ügyében.

Majoros István kéri a házat indokolásában, hogy

utasítsa a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztert: készítsen törvényjavaslatot, mely szerint:

a) a kender- és lentermeléshez alkalmas földtalajjal bíró törvényhatóságok tartoznak „len- és kendertermelő előkészítő iskolákat“ állítani a végett, hogy

aa) kísérletek útján a termelés és előkészítés munkáiban és műteteleiben folytonos javítást és tökéletesítést eszközölhessenek;

bb) példaadás útján 5—10 holdnyi téren a termelést; készszerűen épített és kezelt áztatókban az erjesztést; észszerű törő vagy zuzó eszközök által az első törést, — a közel-vidék viszonyainak leginkább megfelelő módon mutat-ják fel.

b) Kijelöltnék azon városok és községek, melyek határaiban legalább példaadás végett mintatelepek állíttatnak fel.

c) Az áztatásra észszerűtlen s a közegészségre ártalmas áztatók helyére, a hol a szükség kívánja — államsegély mellett is — észszerű áztatók és vízvezetések létesíttessenek; melyek építésben és tisztán tartása s az áztatási munkák vezetésé ahhoz értő „áztató mesterek“ által vezettetik.

d) Községenként közös kender- vagy lető-rő malmok, vagy gépek állíttassanak.

Kemény Gábor földmívelés- s kereskedelemügyi miniszter elisméri a len- és kendertermelés fontosságát, de ebből még nem következik, hogy törvényesen állapíttassék meg, miként, hol, mily mennyiségben vettessék a kender. A buzatermelés sokkal fontosabb, s még nincs törvényünk arra nézve, hogy miként, hol vettessék buza.

A ház erre elhatározta, hogy Majoros indítványát nem kívánja tárgyalás alá venni.

Következett a képviselőház mentelmi bizottsága jelentésének tárgyalása herceg Odescalchi Arthur országgyűlési képviselő mentelmi ügyében.

Szlávy Olivér előadó a bizottság részéről előadja, hogy miután a hg Odescalchy Arthur által letett esküvel szemben alaptalan vádföljelentésben a mentelmi bizottság magán zaklatást lát, hg. Odescalchy Arthur mentelmi jogának felfüggesztését nem hozza javaslatba.

A ház e véleményyt magáévá tette.

A ház Herman Ottó mentelmi ügyére nézve is magáévá teszi a bizottság azon véleményét, hogy nevezett képviselő mentelmi joga ne függesztessék fel.

A ház a gazdasági bizottság előadójának Kazy Jánosnak meghallgatása után elhatározta, hogy a ház nyomtatványait a törvényhatóságok nem fogják megkapni.

A ház ezután Hegedűs Sándor előadó meghallgatása után általánosságban elfogadta az osztrák-magyar banknak az 1878. évi XXV. törvényekhez mellékelt alapszabályai 82-ik cikkében foglalt, a bankjegyeken alkalmazandó ezimerről szoló rendelkezés függőben tartásáról szoló törvényjavaslatot.

A részleteknél, az 1. §-nál Thaly Kálmán azon módosítást nyújtja be, hogy e helyett, az osztrák-magyar bank alapszabályai 82. cikkének azon rendelkezése, miszerint a bank utalványai az osztrák-magyar monarchia ezimérével látandók el, további intézkedésig függőben tartatik, tétessék „hatályon kívül helyeztetik.“

Tiszta Kálmán miniszterelnök a törvényjavaslat változatlan elfogadását ajánlja, mire a ház a javaslatot változatlanul elfogadta.

TANÜGY.

A kolozsvári ev. ref. collegium.*)

I. A tanoda rövid története.

A kolozsvári első protestans felsőbb iskoláról szoló legrégibb adataink 1545-ből valók. Ebben Heltai Gáspár prédikátor és Vizaknai Gergely iskolamester egyebek mellett biblia-magyarázatot adtak elő. Az akkor tanított bibliai részek kéziratát a könyvtár mai napig őrzi.

Innen kezdve 60 évig Kolozsvárt a lutheránus százok mellett a nagyobb résznit unitáriussá lett magyarság állott tulsúlyban. A ref. felekezet csak Bocskay ideje óta kezdett ismét erősödni; iskolája is ezzel párbuzamosan fejlett és gyarapodott Báthory Gábor, Bethlen Gábor és I. Rákóczy György fejedelmek alatt.

Nagyobb virágzását 1656-tól számíthatjuk, mikor régibb helyéről, az Óvárból mostani helyére, a belső Farkas-utczába költözöködött, és a gyulafehérvári Bethlen-collegiumtól ide áttett Apáczay János azon év november 20-kán az új helyiséget megnyitotta. — Ekkor két rendes professora és az 5 alsó osztály (class. elementaria, rudimentaria, etymologiae, syntaxeos, poeseos) számára 5 külön classis praecptora volt.

A 3-ik rendes professori állomás 1728-ban, a 4-ik, és pedig e házában legelső protestans jogi tanszék 1733-ban állíttatott fel. A négy tan-

*) A közoktatási miniszterium legújabb jelentéséből.

székhez kapcsolót tárgyak voltak: theologia, philosophia, historia és törvénytudomány. A mathesis és physika tanszékét 1841-ben Méhes Sámuel (professor ugyanezen collegiumnál) alapította.

A magyar nyelven való tanítás az iskolába lévő kezdő tanulók számára e század elejével kezdődik; rendes magyar (elemi) osztályok azonban csak 1835 körül állították az erdélyi összes collegiumok mellett, Innen kezdve 1848-ig volt 2 magyar osztály: ezen felül 6 közép (gymn. I—VI.), 2 bölcselmi (gymn. VI—VIII.), 2 jogi és 2 theologiai osztály.

A 49-ki események után a jogtanítás a collegiumban 12 évig szünetelt. A theologia pedig, mely azelőtt négy collegiumban (a nagyenyedi, kolozsvári, maros-vásárhelyi és székelyudvarhelyi) tanították, az 1854-ik év novemberén kezdve egyesítették, és ideiglenesen Kolozsvárra helyezték, míg az akkor felpusztult álló nagy-enyedi Bethlen-collegium, mely a theologia költségeit hordozta, felépült, és osztályai fokozatosan felszaporodnak.

Ez megtörténvén, a theologicum seminarium és azzal kapcsolatos tanítóképző 1862-ben Kolozsvárról Nagy-Ényedre költözött által.

1861. sept. 1-sején lépett életbe az erdélyi collegiumok új szervezete, mely szerint a kolozsvári állott elemi, 9 gymnasialis és 2 jogi osztályból, mely utolsót az 1864-ben felállított maros-vásárhelyi 4 osztály jog-akadémia egészítette ki. Ezen csónka jogi cursus azonban a helybeli jog-akadémia felállítását után 1870-ben teljesen beszünttetett; a 9 gymnasialis osztály pedig 1854-ben, egy egyházközségi ideiglenes határozat következtében 8-ra szállították.

Jelenleg így szervezték a tanoda jellege és czíme: „Az erdélyi ev. ref. egyházkerület főfelügyelete alatt önálló (saját alapítványából tartja fenn magát) kolozsvári ev. ref. collegium.“

2. Népszámlálási mozgalom, létszám és elemi statisztika.

Az 1861-2-ik tanév végén volt a gymnasium népessége	302.
1862-3-ik	338.
1863-4-ik	371.
1864-5-ik	386.
1865-6-ik	378.
1866-7-ik	372.
1867-8-ik	407.
1868-9-ik	371.
1869-70-ik	333.
1870-71-ik	299.
1871-72-ik	288.
1872-73-ik	278.
1873-74-ik	278.
1874-75-ik	267.
1875-76-ik	267.
1876-77-ik	264.
1877-78-ik	273.
1878-79-ik	277.

E számadatokból kitűnik, hogy a 60-as években a gymn. népessége mindig meghaladta 300-at, míg a 70-es években egyszer sem érte el azon számot. A létszám tehát valószínűleg: 260—270-nél fog megállapodni, mert a körülmények, melyek a népesség csökkenését előidézték, állandósultak.

Ugyanis a magyar miniszterium kinevezése óta több oly életpálya nyílt meg, melyektől addig ifjaink vonakodtak; országszerte szaporodni kezdtek a szakiskolák, melyek a gymnasium népességének egyrészt magukhoz vonták, nem is említve az általános „katona-kötelezettség“ befolyását.

Kivonat a „Budapesti Közlöny“-ből.

Árverések. Bán János 3880 frtra becsült ing. 1880. máj 3-án Dedás községében, Micu Juon 380 frtra becsült ing. 1880. apr. 24-én Szecsztrény községében. Habacu Juon, 874 frt 52 krra becsült ing. 1880. mar. 22-én az ódályai község házában. Pintye Tudora 330 frtra becsült ing. 1880. mar. 31-én b-hunyadi tkvi hatóságánál, Sztruka Egyita 729 frtra becsült ing. 1880. apr. 1-én Gyaloson, Nagy Imre 1000 frtra becsült ing. 1880. apr. 1-én a szászvárosi tanács házában, Schweighoffer Demján 316 frtra becsült ing. 1880. mar. 28-án Rákod község házában, Bojota Nicolaéne 415 frtra becsült ing. 1880. apr. 12-én Vajdahunodon, Petreszk Mihály 155 frt 32 krra becsült ing. 1880. apr. 15-én a marbreyti község házában, Henter Mihály 421 frt 50 krra becsült ing. 1880. mar. 31-én Aszkályán, Timár Gábor 3340 frtra becsült ing. 1880. apr. 14-én a tordai tkvi hatóságánál, Jakab Sándor 432 frtra becsült ing. 1880. apr. 8-án Szt. Gerliczen árvereztetni fognak.

Pályázatok. A szobeni adófelügyelőségénél 240 ft. fizetés 40. frt. lakbér és 80 ft. ruhailetményenyl javadalmazást szolgai állomásra pályázat hirdetettik.

Kolozsmege alnaisi járásba a magyar-nagysombori és nagy-alnaisi körorvosi állomásokra, melyek külön-külön 300 ft. fizetés, 100 ft. lakbér és 100 ft. nti-állalánnyal vannak javadalmazva, pályázat nyitattik.

NAPI HIREK.

Helyi hírek.

— **A színházban** a tegnapi előadást ismét nagy közönség nézte, mely nemcsak a né-

zőtér rendes helyeit (földszint, zártszék, páholy, karzat) töltötte meg szorongásig, de még a zenekart is kiszorította a helyéről. E nagy érdeklőség Ramazetter Jolánt illette, kinek jelenléte káka volt. A választás is (Dumas fia „Kaméas bölgye“) nagyon szerencsés volt, a mennyiben ez érdekes francia dráma már régóta nem került színre színpadunkon. A czimszerep is egyike a leghálásabbaknak, de a nehezebbeknek is, melyben a színésznek egyaránt excellálhat drámai bensőséggel és külső megjelenéssel. Azon felül Gauthier Margit alakja épen azon szerepek közé tartozik, melyekre Ramazetter Jolán, eddigi szerepléséből ítélve, tehetségénél, színésznői egyéniségénél fogva egyaránt kiválóan van utalva. E szerepkörben, a francia társalgási drámában, aratta eddig is R. J. legszebb sikereit. Tegnapi feladatát is olyan szépen oldotta meg, játékában annyi átgondoltság, szavallásában oly drámai hæv nyilvánult, a mennyit kezdő színésznőnél csak a legnagyobb elismeréssel regisztrálhatunk. Egy-egy jelenetét (p. o. az öreg Duval) igazán megkapó hatással tudta érvényre emelni, s ha ábrázolásában találhattunk is imitt-amott kifogásolható részleteket vagy játékában némi módorosságot (p. o. a feltűnően gyakori lélekzetvételt), — miket már többször volt alkalkunk jelezni; — de általában csak elismeréssel adózhatunk a tehetséges fiatal színésznő tegnapi sikere iránt. — A nagy közönség nem is késett ez elismerésnek mindegyre zajos tapsokba adni kifejezést, valamint első megjelenésekor is elhalmozta őt buzditó kitüntetések kétségtelen jeleivel, a mennyiben valami 20 szebbnél-szebb koszorú, bokréta, hosszú élénk tás és tündöklő költemény fogadta őt. Az est többi szereplői közül Gyenes (Armand) és Szentgyörgyi (Duval György) gondos játékát kell inkább elismeréssel fölemlítenünk; kitűnően Gyenes nagy szerencsével találta el az igaz hangot, melylyel az érzelmes Armand rajongó szerelmét épen annyi mérséklettel, mint a kifejezés élénk színeivel tudta festeni. Az ő nagyobb jeleneteit is gyakran kísérték az elismerés zajos tapsai. Az egész előadás, különben, meglehetősen vontatottan ment, s a hosszú felvonások miatt egy kissé hosszadalmas is volt. Nem hagyhatjuk megrovás nélkül végre azt a folytonos zajongást, mely a karzatról a közönséget egész este folyvást incommodálta, s mely nagyon is elárulta, hogy célzatosan volt előidéző. Nem tudjuk, ki vagy kik állottak e tüntetészerű zajongás mögött; a rendőrséget sem akarjuk felelőssé tenni a miatt, hogy a feltűnően gyakori és az előadást zavaró köhögést és káromló kellemetlen zajt még akkor sem gátolhatja, ha az célzatosan látszik; de annyi szentigaz, hogy senkinek sincs joga bárkit is zavarni élvezetében vagy pedig tetszésnyilvánításában otromba piszoggással; s már ideje volna, hogy a közönség komoly része, mely élvezni megy színházba és nem demonstrálni, erélyesen tiltakozzék hasonló éretlenkedések ellen, mik már igazán kezdenek tűrhetetlenné válni.

— **Boldogok mi, kolozsváriak**, a kik ebben a deficités didergő világban olyan vigdiadalmi ünnepeket tölthetünk, mint a milyenek napok óta feszült izgatottságban tartják ezt az egész jó várost. Ha Róma még valamikor világ-hódító imperatorokat fogadna, csak úgy tehetné ezt méltóképen; ha egyszer végig nézte és eltanulta volna, hogy mit tudunk mi kolozsváriak jó kedvünkben művelni. De hát honnan ered az a bő kedv és nagy diadalünnepe, a melyet Kolozsvár ül? kérdehetné valaki. Nem hisszük, hogy akadna fogékony szív és lélek, a ki ne tartaná azt indokoltnak és természetesnek, ha hűségesen előadjuk okait. — Hát tudvalevőleg van ennek a mi városunknak egy szép színháza s ennek a színháznak két szép és ügyes színésznője, kik a kolozsvárin kívül alig forogtak még színpadon; kezdő mindkettő, de tehetségés kezdő, a kik ha messzebb látnak a közönségnél, még hosszú küzdelem s évek sora után művésznők is lehetnek. Mindkettőnek megvan a maga hálás szerepköre: egyiknek a francia drámákban, másinak a klasszikus színezetű tragoédiákban, de eszébe jutott egyszer a művezetőnek ugyanazon szerepet mind a két színésznőnek eljátszatni, s eszébe jutott ugyanakkor egyik lapnak az egyik színésznőt kissé megkritizálni s a másik lapnak felmagasztalni, mászor a másikat megdicsérni s a másik lapnak ugyanazt megírni. E percztől fogva forrongásnak indultak a kedélyek; városszer: te pártok alakultak s mint magyar pártok közt szokás, megkezdődött az elkeseredett küzdelem: casinókban, kávéházakban, bálokon és soireókban e körül folyt a harc, melynek, hogy teljes legyen képe, nem hiányzott belőle az erdélyi kaszt-szellem se, egyik félhez a felsőbb körök, más részre a polgári osztály lelkesedő ifjúsága sorakozván. A kedélyek napról-napra izgatottabbakká, a szenvedélyek forrongóvá lettek s csak az egek irta tudná megmondani, mitől szabadult meg ez a város az által, hogy épen kapóra megjött a két színésznő jutalomjátéka, melyen a közönség kiünthette lángoló lelkesedésének háborgó árját, s mind a két fél világra szóló pompával s hegyeket rengető zajjal megülthette diadalünnepeit. A jutalomjátékokat megelőzőleg hetekkel futórok és aláírási iver futottak be a

várost, s nem éretek hához, hol bőkezűséggel ne találkoztak volna napok óta nagy este előtt a birtokosság erdélyi helyettesei koszorúkkal teltek meg a főtéren s a lakatok s tennet nálunk elébe a babér, mint nyáron Szamosfalván kikerics; a koszorúk halmazán pedig óriási dús-szalagok hoverészték különböző színekben s vastag aranybetűkkel hirdették ki és kinek nyújtja be e gazdag látományba, este a gázlópáncs segítették magasztalni a bekövetkező est és hősnője dicsőségét. Egy este azonban elűntek a koszorúk s minden ember a színház felé tartott. Ottben ember-embernek hátán, az orchester zenészei kitűzték a betoló közönség által, a járóhegy székkel rakattak meg s nyugótt Thalia templomának minden emelete a borzasztó embertömeg terhe alatt. Végül a hősnők is megjelentek (kiki a maga jutalomjátékán) s ekkor, mint fékevesztett orkán tört ki a fogva tartott lelkesedés, megrázódott földmentumáig az öreg színház az iszonyatos taps, éljen és tombolás miatt, ugyanakkor ezer és ezer versnek esője elsötétítette a lámpafényt; suhogva száguldottak a megszámlálhatatlan koszorúk s a színpadon a babér és szállogózt alá a várost meghódító hősnők dicsőségűdvöztek halántéka körül és a művészet hatalmával önmegadásra tipró lábaeska elé. — Ezt csinálja utánunk még város, ha tudja. Vagy mutasson fel, egész Görögország és Róma történelme a világ nagyságának osztagotott annyi babért, mint a mennyi nálunk a kezdő színésznők számára egy este terem.

— **A nőegylet** Bazárjának „Részvét“ czimű lapja márcz. 11-dikén adatik ki, dolgozatokat irtak számára: Arany János, Ábrányi Emil, Balázs Sándor, Belényesi Gábor, Beöthy Zsolt, Brassai Sámuel, Dalmady Győző, Endrődi Sándor, Fanghő-Győző Izabella, Felméri Lajos, Gregus Ágost, Gyarmathy Zsigáné, György Vilmos, Gyulai Pál, Hegedűs István, Hiador, Imre Sándor, Jakab Ödön, Jókai Mór, h. Kemény Endre, Komócsi József, Kisfaludy Atala, Könyves Tóth Kálmán, Lévy József, Pulszky Ferencz, Rákosi Jenő, Réthi Lajos, Révész Imre, Sám László, Szabó Károly, Szász Gerő, Szász Károly, Szilágyi Sándor, gr. Teleki Sándor, Zichy Antal, gr. Zichy Géza, Vadnai Károly, Várdi Antal, Vargha Gyula. A lap képekkel, kézirat másokkal, borítók díszes kiállításban 1 ft beküldése mellett megrendelhető „a kolozsvári jót. ügyosztól titkári hivatalában“ s a megrendelőnek azonnal bérmentve küldetik meg. A jótékony czél és a kiváló írók névsora remélhetővé teszi a nagy közönség tömeges pártfogását; s miután a rendelkezésre álló példányok száma nem föltöbbsz nagy: tanácsos lesz a megrendelésekkel sietni.

— **A „tud. egyetemi kör“** f. hó 11-én (csütörtök) d. u. 6 órakor önképzőköri gyűlést tart, melyre a „kör“ tagjai s az érdeklődő közönség tisztelettel meghívotnak. Tárgy: Versenyszavak. Kolozsvár, 1880. márcz. 8-án. Olasz Gyula, elnök. Csernátóni Gyula, titkár.

— **Köszönet nyilvánítás.** A kolozsvári m. kir. tudomány-egyetemi orvostanhallgatók segély-egylete könyvtárának dr. Krausz Ignác, élettani tanársegéd 6 drb. Pataki Jenő IV. éves orvostanhallgató 20 drb. könyvet ajándékozott. Fogadják a tisztelt adakozók e nemes tettökt, az egylet nevében mondott szíves köszönetünket. Kolozsvár, márcz. 7. 1880. Lőte József, o. s. e. elnök. Veress József, o. s. e. titkár.

— **A kolozsvári polgári-lövészegylet** közgyűlése márcz. 7-én a részjegy-birtokosok csekély száma miatt megtartható nemlén, egy újabb közgyűlés megtartására márcz. 21-ikének d. e. 11 órája tűzött ki, miről a lövészegylet részjegy-birtokosai azon meggyezés mellett értesítették, hogy az alapszabály 20. §. értelmében a már kihirdetett tárgysorozat felett, a jelenlétök, minden egyéb tekintet nélkül határozat képesek lesznek. Kolozsvárt, 1880. márcz. 7. Nyárádi Lajos, titkár.

Hazai hírek.

— **A-Fehérvármegye** honvéd segélyegylete által, folyó 1880-dik év márcz. 15-én, a multak kegyeletes emlékére tartandó ünnepélyes közvacsorára alsó-fehérmegyei volt honvéd bajtársak tisztelettel meghívotnak. Jegyek válthatók folyó hó 12-ig Dankó Gyula úr gyógyszerárában 1 ft 20 kron o. ért. Nagy-Ényed, 1880. márcz. 6-án. A rendező bizottság.

— **A besztorezei magyar casinó** 1880. márcz. 21-én d. u. 3 órakor rendes közgyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívotnak.

— **Az árvíz Aradon.** A Maros vizét a jég annyira földuzzasztotta, hogy az 7-én kilépett ágyából, s a régi vártért előntötte. A jégtorlasz egy része elútlán megcsuszott egy kissé, de csakhamar összetaloródva ismét megállott. A gátokon a katonaság és tűzoltók dolgoznak, éj idején még faklya mellett is szakadatlanul foly munka. A vízállás 405 cm, és árad folyást A veszély rendkívül nagy, mint az „Ellenőr“ nektáriják, Spitz szeszgyárat a víz előntötte A hatóság fölszólította a lakosságot, hogy a lehető legrosszabbra legyen elkészülve s ablakaiba éjfel

világot gyújtson, hogy a veszély beállta esetére az el nem kerülhető nagy zavart a sötétség is ne okozza. A tőzszen háromszáz munkás dolgozik, továbbá 7 század gyalogság s a honvédségből 50 ember. Az arad-temesvári vasútvonalon a közlekedés beszüntetett.

— **A szegedi segélyezőlokra** rendezett állam-sorsjáték százötvenezer forintot jövedelmezett. Ez összegnek öt-ötöd része, azaz 125,000 ft. illeti Szegedet. Az eredmény azért maradt annyira a várakozások mögött, mivel a sorsjegyeknek e része nem talált vevőre.

— **Czigány furfang.** Temesváron egy fiatal cigány asszony tisztlott gyermekét a város minden templomában megkereszteltette, s pedig úgy, hogy minden keresztelési actushoz nagylelkű keresztstülöket szerzett. A furfangos cigányasszony e jövedelmező üzletet bizonyára más városokban is folytatta volna, ha tetten nem érik.

— **A megőrült postatiszt.** A czele-di vasúti állomásnál berendezett távirtnál volt alkalmazva Duronelli fiatal postatiszt, ki tegnap a szélrózsa minden irányában sürgönyözött, hogy neki pénzt küldjenek. A többek között a közlekedési miniszteriumhoz is sürgönyözött; de miután pénzt sehonnan sem kapott, ma reggel személyesen feljött Budapestre a postapalotába. A szegény fiatal embert a rajta mutatkozó szelid örülési tünetek észlelése végett a Rókuskórházba vitték.

— **Öngyilkosság.** Róth László temesmegyei alispán fluktki birtokán föbe lőtte magát. Öngyilkosságának okát némelyek zilált anyagi helyzetét, mások életunságot hozták fel. A kezelése alatt álló hivatalos pénzek rendben találtak, a mit azonban csak a részletes vizsgálat fog teljesen konstatalhatni s ahhoz jő kell. Valószínű azonban, hogy zilált anyagi viszonyok birták az 55 éves embert a kétségbeesett lépésre. Életéhez több tragikus esemény emléke flúzdók. Szülőit, testvéreit, az ő ifjú korában, egy rablógyilkos megölte; csak ő s egy bátyja menekült meg a haláltól. Testvére nőt akart venni egy előkelő családból való, de szegény leányt, mi által a vagyon megosztott volna. Hogy ez ne történjék, s a már házas és gyermekkel bíró Róth László élvezhesse az egész vagyont, a testvér föbe lőtte magát. Ez sok évvel ezelőtt történt, de a tragikus esemény emléke fölleviteniti Róth László öngyilkosságának híre.

Vegyes hírek.

— **Rocheffort és Sasulics Vera.** Rocheffort érdekes történetét beszél el a Rappelben. Egy reggel — így szól — titokteljes táviratot vett, mely arról értesíté, hogy fontos levelet fog kapni. A levél másnap meg is jött, Sasulics Verától volt, s arról értesítette, hogy Németországban tartózkodik, de ott főképp Nobiling merénylete miatt helyzet nem biztos. Fölkérte tehát Rocheffortot, hogy tudna-e biztonságban lenni, ha Genf-be jönne. — Rögtön elment Hérédierhez, az igazságügyminiszterhez, a ki megígérte, hogy Sasulicsot a kormány nem fogja kiadni s ha mégis sürgetné azt, intést fog kapni, hogy menjen más kantonban, mialatt Genfben keresni fogják. Sasulics megis érkezett Genf-be, hol Rocheffort tanácsára a miniszter tudtválván aláv alatt tartózkodott két évig s csak most nem rég hagyta el Genfét. — Hérédier bizonyára tisztességes miniszterhez méltóan cselekedett, de hogy vajjon Rocheffort ez indiscretiója helyes volt-e, az más kérdés.

— **Macszakene** volt Prágában, még pedig Schwarzenberg herceg érsek-bibornok tiszteletére, tegnapelőtt, épen nevenapiján. Estefelé az érseki palota előtt nagy tömeg, leginkább tanulók s a független intelligencia emberei, gyűlt össze, s elkezdett fitymálni, kurjongatni, közben nem feledkezvén meg ő eminenciájára ablakairól sem. A rendőrség természetesen azonnal ostermet, és sikertült is a tüntetőket szépszerével szétoszlatni bírni. E zajos tüntetésre nyilván a bibornok urnak ismeretes eljárása adott okot, a ki a prágai szemináriumban a szentek életét németül olvastatta, lévén szerinte „kutyá, a ki nem beszél németül.“ No hát erre a jó prágaiak macskanyelven válaszoltak.

— **Egy érdekes házassági hírt** közöltek nemrégben a lapok a párisi Gaulois után. E hír szerint ugyanis a d' Henin herceg, helyesebben mondva elszási grófok eljegyezték Metternich Pasqualine hercegnőt és Andrássy Ilona grófnőt. Erről illetékes körökben semmit se tudnak. A fiatal hercegek az utóbbi farsangol Bécsben mulattak és itt igen jól találtak megukat s nemokára ismét visszatérnek, hogy néhány napot atyjuk szeredi birtokán töltsenek, a házasságnak azonban eddig semmi köze ez itteni mulatásukhoz.

Utolsó hírek.

— **Bécs,** márcz. 8. Miután Görögország a porta ajánlatait a görög-török határra vonatkozólag visszaütasította, Anglia- és Franciaország léptek fel egy ajánlattal, mely a hatalmakat most foglalkoztatja.

— **A montenegrói kormány** hivatalos lapja a „Glas Crnagora“ a legjobb forrásból jelenti, hogy Törökország hadi készületeket

tesz, a tavasszal fegyveresen ellenszegülni Guzinje és Plava annexiójának. Montenegro ellenrendszabályokat foganasotit és mindenekelőtt megszakítja a tárgyalásokat Törökországgal.

— **Pétervár,** márcz. 8. Loris-Melikoff gróf azt tanácsolta a cárnak, hogy adjon népeinek alkotmányt. E lépez által le fogja fegyverezni a nihilisták kilencz tizedrészt, a többi pedig tetlenségre kárhoztatja. — A cárnő egészségi állapota rosszabbult.

A „KELET“ magántávirata.

Feladatolt Budapest, 1880. márt. 10-én 1 ó. 50 p. éjjel. Erkezett Kolozsvárra, 1880. márt. 10-én 1 ó. 55 p. éjjel.

Hoffmann közös pénzügyminister megvált állásától, állítólag Széll Kálmán jön helyébe.

CSARNOK.

HÁZ-E VAGY ABLAK?

X... úr tetőtől talpig derék becsületes úri ember volt, csak egy hibája volt neki: az t. i. hogy kissé mértéken felül szerette a jó borokat. Ez a szenvedélye utóvégre annyira vitte a dolog, hogy a szeme-világa komolyan fenyegetve lön s a házi orvos — ki a patiensnek egyuttal jó barátja is volt — kimondá a borzasztó szentencziát, hogy ha csak megvakulni nem akar: hát akkor semmi szeszes ital többé.

X... úr ijedtében néhány napig emberfeletti erőlködést fejtett ki a hön szeretett folyadékoktól való tartózkodásban, de végre megtört a hősies küzdelem s a lelki ismeretes házi orvos egyszer ép azon pillanatban lépett barátja szobájába, midőn ez mennyiél élvezettel szaltresülgette a csillogó aranyszinű ó-bakort.

— Hát te szerencsétlen, — riadt föl az orvos — nem megmondtam-e, hogy vége a szemednek, ha föl nem hagysz a szeszes italokkal?

— De hallo-e te orvos, — válaszolt X... úr zavartalan nyugalommal — nem vagyok én boldond, hogy az egész házat koczkáztassam két ablak miatt.

Egy ideig aztán jól is ment a dolog, de az orvos jóslata végre is teljesedett, X... úr valóban elveszté szeme világát.

— Lásd barátom, — szólott hozzá az orvos szomoruan, — megmondtam előre, de nem hallgattál reám.

— Hadd el doktor, — mondá X... úr esünces resignációval, — minden rosszban van valami jó: most legalább nem látom a — a feleségemet.

IDEGENEK KOLOSZVÁRT.

márcz. 9-én.

Biasini szálloda.

Ráts Lajos kereskedő Deésről, Florián Gerő kereskedő Deésről, Bocskor László birtokos P-Kamarára, Tüzes Todor kereskedő Sz-Ujvárról, Fákuly József kereskedő Somlyáról. Kuliner Sigmund kereskedő N-Váradról, Szappanyos Miklós Sz-Ujvárról, Pista Dáni zenesz Dáváról. Faragó József Szarudról, Magyar János vendéglős Deésről, Toth Sándor gazdatiszt Gál-falváról, Tósa Juon pap Fráteről.

HIVATALOS ARFOLYAMOK

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1880 márcz. 9-én.

Magyar aranyárak	101.60
Magyar vasuti kölcsön	118.75
Magyar kel. vas. államköt. I. kibocsátás	78.75
Magyar kel. vas. államköt. II. kibocsátás	91.—
Magyar kel. vasuti államköt. 1876. évi	82.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	113.50
Magyar szőlődezsna váltási kötvény	91.25
Magyar földterhermentesítési kötvény	89.25
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	89.25
Temes-bánati földterherment. kötvény	88.—
Temes-bánati földterher. kötv. záradékkal	87.50
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	88.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	71.25
Osztrák járadék papírban	71.60
Osztrák járadék ezüsten	85.50
Osztrák járadék aranyban	126.—
1860-iki államsorsjegyek	830.—
Osztrák-magyar bankrészevény	283.50
Osztrák hitelintézet részvény	280.—
Magyar hitelbank-részvény	280.—
Eszt.	53.—
Cs. és kir. arany	943.—
20 frankos arany	58.05
Német birodalmi márká	118.25
London (3 havi váltóért)	118.25

Vidor Pál második vendégjátéka.

Nemzeti színház.

Bérlet 145-ik szám.

Kolozsvárt, Szerdán, 1880. márcz. 10.

Kornevilli harangok.

Operette 3 felv. Irta Planquette. Rendező Szentgyörgyi.

Kezdeté 7 órakor. Vége 10-kor.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: BÉKÉSY KÁROLY.

NYILTTÉR*)

Perl József fogorvos

(American Dentist Dr. of Dental Surgery.)

a folyó hó 10-dikére kitűzött elűtasását körülményei következtében elhalasztja e hó végére.

*) E rovat alatt megjelent közleményekért semmiféle felelősséget sem vállal a Szekr.

A MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

alólirott igazgatóságának

van szerencsése tudatni a tisztelt biztosító közönséggel, miszerint a társaság

kolozsvári főügynökségét

immár megnyitotta és annak vezetését Alsó-Fehér-, Beszterez-Naszód-, Kolozs-, Kis-Küküllő-, Maros-Torda-, Szolnok-Doboka- és Torda-Aranyosmegyék területére kiterjedő hatáskörrel:

Szakács Károly és Schönhofer Emil

társasági titkár urakra ruházta, felhatalmazván őket, hogy:

a tüz-, szállitmány- és jégkár-biztosítási üzletágban, jogérvényes kötvényeket (biztosítási okmányokat) állítsanak ki, továbbá, hogy a kolozsvári főügynökség fent jelzett területén fő- és alügynököket szerződtessenek és azokat meghatalmazással és utasításokkal ellássanak.

Budapest, 1880. március 1-én.

A Magyar-Francia-biztosító részvény-társaság igazgatósága:
MOSKOVICZ m. k. SCHWEIGER m. k.

A Magyar-Francia biztosító-részvény-társaság igazgatóságának fentebbi közzétételére hivatkozva, tiszteletteljesen jelentjük, hogy a társaság

kolozsvári főügynökségének

vezetését átvettük és a főügynökségi irodát a főpiacon, a 24-ik számú Dávid Antal-féle ház emeletén megnyitottuk, tudatván egyszersmind, hogy ugyanott biztosítási ajánlatok elfogadtatnak és az üzletre, valamint a társaságra vonatkozó mindenféle felvilágosítások készségesen adtnak.

A társaság biztosításokat elfogad:

- a) tűzvész és robbanás által okozott károk ellen;
b) jégkárok ellen;
c) szárazon és vizen szállított javak károsodása ellen;

d) az ember életére, minden ismert módozat szerint.

A Magyar Francia biztosító részvénytársaság 20 millió frankot, azaz nyolczmillió arany forintot tevő alaptőkéjéből, mindjárt a megalakulás után

10 millió frank, vagyis négy millió arany forint

a részvényesek által már készpénzben befizetett és részint Budapest elsőrangú pénzintézeteinél, részint pedig magyar államértékekben és elsőségekben lón elhelyezve. Bizvást elmondható tehát, hogy nem alakult eddig még hazánkban, sőt az egész monarchiában biztosító-intézet, mely a közönségnek akkora alapvagyonnal nyújtott volna garantiát, mint a mennyit társaságunk mindjárt kezdetben felmutatni képes.

A legjobb meggyőződéssel vagyunk bátrak tehát felhívni a tisztelt biztosító közönség bizalmát társaságunk iránt, mely a méltányosság, pontosság és legszigorubb becsületesség követelményeinek mindenben megfelelend és a díjtételek megszabásánál a szolid verseny kívánalmaira, mindenkor kellő tekintettel leend.

Midőn végül, hivatkozva a biztosítási pályán sok éven át szerzett tapasztalatainkra és a téren mindenkor tanúsított rend- és igazságszeretettinkre, a tisztelt közönség szíves bizalmát igénytelen személyünk iránt is tiszteletteljesen kikérnők, ismételve ajánljuk az általunk képviselt társaságot, nagybecsü bizalmába és támogatásába.

Kolozsvár, 1880. március hó 1-én.

A Magyar-Francia biztosító-részvény-társaság kolozsvári főügynöksége:
Szakács Károly, Schönhofer Emil, titkárok.

2—10 (100)

Poudre de Serail.

BLAHÁNÉ LOUIZA művésznő kedvencz arczpora.

Ezen arczpor, vegytanilag tökéletesítve, minden ártalmas szerekktől mentes és oly kitűnő tulajdonságokat egyesít, hogy minden, eddig a kül- és bel-földön készített porokat sokszorosan felülmulja; nagymértű federeje az arczot az időjárás kellemetlen befolyásától megóvjá, az arcznak és a test-színnek ifju és természetes színezetet kölcsönöz, úgy hogy a legélesebb szem sem képes a port rajta észrevenni, mely kitűnő hatásaiért Blaháné Lujza asszonyság következő sorokkal tüntette ki:

Tiszt. Nüller J. L. ezeltől Vadász Ferencz ö. v. utóda illatszerezés urnak Budapestén.

A Poudre de Serail, melyet ön feltalált, valóban kitűnő és nemében páratlan, mert nemcsak az arczon láthatatlan és tartós, de egyszersmind rendes használatnál ártalmatlansága által az arczra oly kitűnő jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczpornál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságáért, jövőben mint kedvencz arczporomat kizárólag fogom használni, de meg vagyok győződve, hogy felülmulhatatlan jóságáért általános elismerésnek fog örvendeni.

Tisztelettel
BLAHA LOUIZA.

Creme Pompadour.

Az illatászat terén jelentékeny párisi kitűnőségekkel való összeköttetésem folytán sikerült a világhírű és föltűnő hatásos „Creme Pompadour”-t egész eredeti tisztaságában és erejében előállítanom. Ez azon szer, melylyel a hírneves asszony egész agg koráig főnn tudta tartani csodaszépségét a nélkül, hogy az egészségének ártott volna, azért nem mulasztatom el a t. hölgyvilágnak azt a leghathatósabban ajánlani. E kitűnő szer jóval felülmul minden eddigi e nemű gyártmányt. Egy tégly ára használati utasítással 1 ft 60 kr.

Csak azon készítmény valódiságáért kezeskedem, mely védjeggyel el van látva. Legnagyobb választék valódi francia és angol illatszerekben.

Minden doboz Poudre de Serail a mellékelt bejegyzett védjeggyel van ellátva 60 kr. és 1 ft dobozokban; valódi minőségben csupán a feltalálónál Müller J. L. ezeltől Vadász Ferencz özv. utóda, illatszerezés a „Virágkirályné”-hoz Budapest, Koronahereczeg utca 2. szám kapható. (56) 10—10

Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

OPELIKA

ajánlja mindenféle hirdetések bel- és külföldi lapokban felvételére az 1858-ban alapított

HIRDETÉS-KÖZVETÍTŐ IRODÁJÁT

Bécsben stadt Stubenbastei Nro 2. (A Wollzeile Nro 36 szöglet háza.)

A megbízatások pontos kivitelében biztosítást nyújt ezen osztrák Magyarországnak illyenmü vállalatok legöregebb czége általános elismert pontossága és szolidasága által.

Ar- és költség-jegyzékek ingyen s bérmentesen küldetnek meg.

A kalotaszegi takarékpénztár

évi

RENDES KÖZGYÜLÉSE

1880. március hó 7-én d. u. 3 órakor nem tarthatván meg, a közgyűlés

f. március hó 14-én d. u. 3 órakor a kalotaszegi Casino nagytermében

fog megtartatni, melyre a t. részvényesek azon figyelemzetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabály 21. §. értelmében a közgyűlés, minden tekintet nélkül a meg nem jelent részvényesekre, határozatképes lesz.

Tárgyak:

1. Igazgatósági jelentés.
2. Az 1879. évi mérleg bemutatása és megbirálása.
3. Nyereményfelosztás.
4. Az igazgató bizottmány megújítása.
5. A kisbirtokosok orsz. földhitelintézetével való érintkezés iránti elvi megállapodás.
6. Indítványok.

(101) 2—3 AZ IGAZGATÓSÁG.

Evő-eszközök

britannia-ezüstből.

Egy birminghami angol gyár megbízása folytán bámulatos olesó britannia-ezüst eszközök nagy készletben kaphatók csakis

Gutmán A.-nál

Budapesten, dohányutczal 8-dik szám.

A következő evőeszközök, n. m.:

6 darab evőkanál	
6 „ kés valódi angol aczélból,	
6 „ villa (mindegyik egy darabból),	
6 „ kávéskanál,	
1 „ levesmerő-kanál,	
1 „ tejmerő-kanál,	
6 „ ezüst tálcza.	

Összesen 32 darab csakis 5 ft 60 krajczárjával kapható csakis Gutmán A.-nál, dohányutca 18. szám. (34) 36—52

Videki megrendelések utánvétellel pontosan eszközöltetnek.

Nyomatott a „KELET” nyomdájában Kolozsvárt.

Szigethy József,

oszt. es. és m. kir. szabadalmazott

„FLÓRA CRÊME”-je

az eddig ismert legkitűnőbb szépítő szer, mely minden rosz utókövetkezés nélkül az arcz, nyak és kezeknek bámulatraméltó szépséget eszközöl; ugy a

„FLÓRA HÖLGY-POR”

a hajporok királya hamisítatlanul kapható, Kolozsvárt: Széky Miklós és Biró János gyógyszerészknél.

Árak: Flóra Creme 1 ft 50 kr. Flóra Hölgypor 50 kr. (57) 10—10

Sz. 641—1880.

közig.

Árverési hirdetmény.

Sz. kir. Erzsébetváros tanácsa által közhírré tétetik, hogy a városi közönség tulajdonát képező bor-, szesz- és pálinka áruházi jog egy bérletben, és a serfőzés és áruházi jog külön 1880. március 23-án d. e. 10 órakor a városi tanács helyiségében tartandó közárverés után 1880. évi április 1-től 1882. december végéig terjedő időtartamra haszonbérbe adatik.

A szesz- és pálinka áruházi jog kizárólagos, mert csak a haszonbérő szesze vagy pálinkája koreshárolthatatik.

Egy évi haszonbérre nézve a borszesz és pálinka áruházi jogért felkiáltási ár 6000 ft., — a serfőzés és áruháziért 400 ft.

Kik az árveréshez szólni akarnak, bánatpénzül készpénzben vagy börzeérték szerint számítandó állampapírokban az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10 százalékát letenni tartoznak; ezenkívül egyidejűleg a cautio is letendő és pedig: készpénzben az évi bér egyszeres összege, ingatlanokban az évi bér kétszeres erejéig. Ingatlan cautio tiszta jövedelme és tehermentessége hiteles okmányokkal igazolandó; ezenkívül előleges nyilatkozat adandó a cautio telekkönyvezhetősére nézve. Ugyanezt kötelesek teljesíteni azok is, kik zárt ajánlattal kívánnak a haszonbérhez szólni, illetőleg a zárt ajánlathoz melléklendők a bánatpénz és a letendő cautionról szóló okmányok. A zárt ajánlatok csak a nyilvános árverés megkezdéséig fogadtatnak el 50 kros bélyeggel ellátottan. — Fekvő cautio elfogadtatik Erzsébetvárosban, Kis-Küküllőmegye egész területén és ezen megyével szomszédos megyék területén fekvő birtokokban. A zárt ajánlatokban ki-jelentendő, hogy a haszonbéri szerződés pontjait teljesen ismeri az ajánlkozó és azoknak magát aláveti.

Egyenlő összegű szóbeli ígérlet és az írásbeli ajánlat közt a szóbeli bir elsőbbséggel. További feltételek a tanácsi irodában megtekinthetők.

Erzsébetváros, 1880. március 5.

(102) 1—3

Tompos, m. p.
polgármester.

Joseffi Antal, m. p.
aljegyző.